

Da nas ne bodo spet razočarali

Ožji odbor senatne komisije za ustavna vprašanja je prejšnji teden dva dni zaporedoma poslušal izvajanja predstavnikov italijanskih organizacij in ustanov iz Furlanije - Julijske krajine, katerih skupno stališče je, da je treba z zakonskimi predpisi zaščititi obstoj in zagotoviti razvoj slovenske narodne skupnosti. Slo je za izvajanja ljudi, ki povečini zavzemajo vidna mesta v kulturnem in družbenem življenju Trsta ali dežele in ki so si tudi na osnovi zgodovinskih ali lastnih izkušenj znali izoblikovati jasno sliko, kakšni naj bodo odnosi med večino in manjšino. Njihove besede so zato naredile močan in globok vtis med veliko večino članov še omenjenega parlamentarnega odbora. S tem je bil — po mnenju opazovalcev — vsaj delno popravljen mučen vtis, ki je nastal med člani senatnega odbora, potem ko so poslušali izvajanja predstavnikov »odbora za obrambo italijanske identitete Trsta«. Zanimivo je, da so nekatere njihove trditve bile med avdicijo v prejšnjem tednu postavljene na laž.

Se bo parlamentarni postopek za odobritev zakonskega predloga za zaščito slovenske manjšine zdaj kaj premaknil? Tako se upravičeno sprašujemo, potem ko ugotovljamo, kako se celotna zadeva že dolgo ni premaknila za mrtve točke. Nič tudi ne vemo, kako poteka delo ministra Vizinića, ki je od predsednika vlade dobil nalogo, da sestavi ustrezní zakonski osnutek.

Od podpisa osimske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo bo kmalu poteklo 10 let, ena temeljnih obveznosti te pogodbe pa še ni uresničena. Predsednik sedanje italijanske vlade je med svojim obiskom v Beogradu dal jasno razumeti, da bo ob 10-letnici sklenitve osimske pogodbe izpolnjena tudi obveznost, ki se tiče manjšinskega vprašanja. Obletnica Osima je zelo blizu in ne bi radi videli, da je tudi predsednikova obljuba ostala prazna beseda, in da smo spet bili razočarani.

Aktualna notranjepolitična vprašanja

Referendum in izvolitev predsednika republike

Vodstva italijanskih političnih strank še niso izrekla zadnje besede o izidu upravnih volitev z dne 12. maja, ko že morata zavzeti stališče do dveh problemov, ki sta silno aktualna. Gre predvsem za referendum o družinskih dokladah, ki bi se mu vlada in njena parlamentarna večina radi izognili, in za izvolitev novega predsednika republike, ki bo na sporedu prihodnji mesec.

Za referendum o draginjskih dokladah so dali pobudo komunisti in pri njej tudi odločno in trmasto vztrajali, četudi je pri tem nastal hud razkol v sindikalnem gibanju in v sami sindikalni zvezi CGIL. Vlada si še vedno prizadeva, da bi se referendum preprečil in sta v ta namen ministra De Michelis in Visentini pripravila ukrepe, ki bi bili sprejemljivi za vse družbene sloje, ker bi posredno imeli enak učinek kot referendum, to je določitev novega mehanizma, ki naj ureja vprašanje mezd in plač, oziroma ceno dela. Pomemben korak je naredila tudi sama sindikalna organizacija CGIL, ki je izoblikovala svoj predlog, o katerem zdaj teče široka razprava.

Jasno je, da imajo pri tem pomembno besedo pobudniki referenduma, — se pravi komunisti. Zdi se, da so glede tega mnenja v vrhovih stranke kljub enotnosti, ki se kaže na zunaj, vendarle deljena. Nekateri upajo, da se bodo z zmago na referendumu krepko oddolžili za poraz na upravnih volitvah. Drugi pa se boje, da bi na referendumu doživeli nov poraz, kar bi to imelo hude posledice za prihodnost partije. Nekaj konkretnega o zadržanju partije glede referenduma se bo zvedelo ob sklepu zasedanja Centralnega komiteja konec tega tedna.

Čedalje bolj aktualno postaja, kot smo že omenili, vprašanje izvolitve novega

predsednika republike. V političnih krogih se v tej zvezi utrjuje prepričanje, kako je malo verjetno, da bi socialistom tudi v prihodnosti pripadel Kvirinal in Palača Chigi, da bi torej imeli predsednika republike in vlade.

Takšno prepričanje je po mnenju opazovalcev okrepil tudi izid upravnih volitev. Uspeh je dosegel Craxi, ki lahko računa na nadaljnje bivanje v Palači Chigi, zmagal pa je tudi De Mita, ki bo zato baje zahteval Kvirinal za človeka svoje stranke. Pri izvolitvi državnega poglavarja imajo seveda besedo tudi druge stranke, zlasti tiste iz vladne večine. Če se bo ta večina sporazumela, bo vprašanje kmalu rešeno; v nasprotnem primeru bo stopila v igro opozicija, se pravi predvsem komunisti. V tej zvezi pa velja omeniti, kako se v vrstah vladne večine slišijo glasovi, da je treba pri volitvah predsednika republike upoštevati tudi komunistično opozicijo, ker državni poglavar predstavlja vse ljudstvo.

Pred poletnimi počitnicami bosta urejeni tudi zgornji vprašanja, na njeno rešitev pa bodo gotovo vsaj delno vplivali tudi izidi zadnjih volitev.

—o—

Gorelo je na Višarjah

V nedeljo, 19. t.m., zvečer so prebivalci vasi pod svetimi Višarjami s strahom opazili, da na Višarjah gori. Takoj so seveda stekle akcije, da bi pogasili ogenj. Gasilci in prostovoljci pa so zaradi snega, ki še vedno leži na gori, le s precejšnjo zamudo prišli na vrh. Šele takrat so se lahko prepričali, da je ogenj zajel hotel »Rododendro« in da se ni razširil na okoliške stavbe. Bali so se namreč, da gori znana in priljubljena božjepotna cerkev, ki stoji na gori.

Gasilci in prostovoljci na žalost niso mogli več rešiti hotela, ki ga je ogenj že uničil. Pazili so le na to, da se plameni niso širili na okoliške stavbe.

Za enkrat niso še pojasnjeni vzroki, ki naj bi povzročili požar. Širijo se celo sumi, da je bil ogenj namerno podtaknjen. Škoda, ki jo je utrpel lastnik gostišča Robert Autiker, pa po prvih ocenah znaša približno 700 milijonov lir.

Kongres evropskih manjšin v Ženevi

V Ženevi se je konec prejšnjega tedna končal kongres evropskih narodnih manjšin, ki so ga priredile Zveze evropskih narodnosti (FUEN), Mednarodno združenje za obrambo ogroženih jezikov in kultur in Mednarodni inštitut za pravice etničnih skupin in dežel.

Na kongresu so bila med drugim na sporedu poročila o položaju narodnih manj-

šin v Evropi. O položaju Slovencev v Italiji je spregovoril pisatelj prof. Boris Pahor, o položaju Slovencev na avstrijskem Koroškem pa Karel Smolle in dr. Franci Zwitter. Med prireditelji kongresa je imel pomembno besedo predsednik Zveze evropskih narodnosti FUEN ravnatelj dr. Reginald Vospernik iz Celovca.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 26. maja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Max 14«, fantastična zgodba v petih delih (Maja Okorn); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-19.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 27. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja: Carl Maria von Weber: Čarostrelec (prvo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Smer: slovenske gore; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Ciciban, na dan, na plan!«; 15.00 Iz šolskega sveta; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 »Kogojevi dnevi 1984«; 18.00 Kmetijski tednik (ponovitev); 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 28. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Med Brdi in Jadranom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja: Carl Maria von Weber: Čarostrelec (drugo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Filmskemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Raziskovalno delo: Dolina '84; 17.00 Kratka poročila; 17.10 »Kogojevi dnevi 1984«; 18.00 Z mednarodnega natečaja Prix Italia: Tankred Dorst: »Prepovedan vrt«, izvorna radijska igra, prevedla Darinka Hribar; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 29. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja: Carl Maria von Weber: Čarostrelec (3. dejanje); 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Kocka na kocko; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Iz sence večnosti: »Mavrična krila« Gregorja Strniša; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 30. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja 11.00 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10-17.00 Radijsko popoldne: Povejmo v živo; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Komorni zbor iz Ptujja ter Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane; 18.00 Četrtekova srečanja: »Sivala je deklica zvezdo, oj, zvezdo rdečo ko kri...«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 31. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 9.00 Glasbeni mozaik; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta; 13.35 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 1. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Violinist Miha Pogačnik; 11.10 Mešani zbor »France Prešeren« iz Boljunca; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas od Režije«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroci umetnosti: »Antonin Dvorák« (Zora Saksida); 15.00 Swing-time; 16.00 Človek v sodobnem svetu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Letošnje 3. meddeželno tekmovanje mladih violinistov v Farri pri Gorici; 18.00 Dramska vetrovnica: Smeh na domačih tleh (Lelja Rehar); 18.35 Glasbena priloga; 19.00 Radijski dnevnik.

Kaj meni sekcija Ssk v Nabrežini

Iz »Poročevalca« Ssk sekcije Devin - Nabrežina, ki je izšel te dni, ponatiskujemo tale članek. (Ured.)

915 glasov je uspeh, ki ga nismo pričakovali, številka, ki je Slovenska skupnost v naši občini še nikoli ni dosegla. To nam potrjuje, da volivci cenijo delo, ki smo ga opravili v občinski upravi v zadnjih štirih letih in da so bile torej naše izbire pravilne. Obenem pa nam ta množični odziv daje poguma, da nadaljujemo z delom v skupno korist celotne devinsko-nabrežinske občine. To še zlasti zato, ker se je povečal odstotek volivcev, ki so se izrekli za sedanjo večino v občini, ki bo tako, po našem mnenju, lahko upravljala občino še nadaljnjih pet let. Slovenska skupnost je v svojem volilnem programu jasno napisala, da si bo prizadevala za obnovitev te uprave, ker je mnenja, da je to najboljša možna uprava.

Sedaj bomo skušali to uresničiti. Odbor naše sekcije je dva dni po volitvah, v sredo, 15. maja sklenil, da bo pogajanja o sestavi nove uprave vodila sekcija sama in je imenoval delegacijo, ki se bo sestala s KPI in PSI za razpravo o sestavi odbora in o programu občinske uprave. Mnenja smo, da je treba poskušati rešiti vse probleme na krajevni ravni, kjer te probleme najbolje poznamo tudi zato, ker bomo tako hitreje sestavili novo upravo. Delegacijo za pogajanja bo vodil sekcijski tajnik Ivan Breclj.

Na seji sekcije smo tudi ocenili volilne izide. Dokončno oceno bomo podali na širšem srečanju, ki bo v ponedeljek, 27. maja, v čitalnici v Nabrežini, vendar pa je moč že sedaj navesti nekaj razveseljivih, pa tudi nekaj zaskrbljujočih ocen.

Separatisti na Sri Lanki

Na Sri Lanki so tamilski separatisti napadli mesto Anuradhapura v severovzhodnem delu države. Ubilih je baje bilo 78 ljudi, med njimi pet budističnih redovnic ter številne ženske in otroci. Ranili pa naj bi bili kakih 100 oseb. Gre za najhujši pokol civilistov, odkar so tamilski gverilci pričeli svojo dejavnost za proglašenje neodvisne države na otoku. V mesto so prišli z dvema avtobusoma in baje pričeli streljati na ljudi. Malo pred tem naj bi bili tamilski gverilci napadli tudi neko policijsko vojašnico na severozahodnem delu otoka.

Kmalu zatem je vlada v Colombu sporočila, da so enote varnostnih sil izvedle protiofenzivo na področju Anuradhapure in da so v mestu uvedli obsedno stanje. Pozneje se je tudi razvedelo, da je osem žrtev maliskega atentata dejansko ubila policija, ko je iskala gverilce.

Ameriški minister pri Gorbačovu

Sovjetski voditelj Gorbačov je 20. t.m. sprejel ameriškega trgovskega ministra Balridgea, ki se v Moskvi udeležuje zasedanja mešane ameriško-sovjetske komisije za trgovske odnose. Dogodek sam po sebi ne bi bil izreden, ko bi ne šlo za prvega člana Reaganove vlade, ki se sploh sestane z voditelji v Kremlju. V Reaganovem razdobju je bil v Moskvi sicer že kar tri-

Predvsem pozitivno ocenjujemo okrepitev sedanje večine: prišlo je do večjega preliva glasov v korist Slovenske skupnosti in socialistov ter do spremembe v številčnem razmerju svetovalcev, skupni seštevek za obnovitev napredne uprave pa znaša 55 odstotkov, to je tri več kot pred petimi leti. To potrjuje usmeritev volivcev za obnovitev uprave.

Pozitivno je tudi dejstvo, da je Lista za Trst izgubila skoraj 400 glasov, kar kaže na skorajšnje izginotje te politične formacije, ki v zadnjih petih letih ni dala nobenega pozitivnega doprinosa pri upravljanju občine.

Devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti vabi kandidate, člane in somišljenike na

srečanje,

ki bo v ponedeljek, 27. maja ob 20. uri v čitalnici občinske knjižnice na nabrežinskem trgu. Na dnevnem redu je pregled volilnih izidov in razprava o sestavi nove občinske uprave.

Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da je v novem občinskem svetu en slovenski svetovalcec manj kot v prejšnjem svetu. Sedaj je Slovencev torej samo sedem. Zaskrbljujoče je tudi ponovno naraščanje fašistov, ki so prejeli kar 108 glasov več kot pred petimi leti.

Kar zadeva velik volilni uspeh Slovenske skupnosti je odbor sekcije ocenil, da je to sad štiriletnega dela v občinski upravi, predvsem odborništev za urbanistiko, za kulturo in šport in za kmetijstvo. Rečeno je bilo, da bo treba tem vprašanjem in pa problematiki kraških vasi, ki so bile v zadnjih letih precej zapuščene, posvetiti večjo pozornost pri sestavljanju programa nove občinske uprave.

Končno pa je odbor sekcije pregledal imena izvoljenih ter z zadovoljstvom ugotovil, da je nosilec liste Slovenske skupnosti Bojan Brezigar prejel najvišje število preferenčnih glasov v vsej občini, kar bo treba upoštevati pri sestavljanju nove uprave. Kar zadeva druge stranke je sekcija Ssk ugotovila, da je bil na listi KPI letos prvi izvoljen italijanski nosilec liste in pozitivno ocenila dejstvo, da so socialisti ponovno izvolili slovenskega svetovalca. Popolnoma izgubljeni pa so bili glasovi za slovenske kandidate na nekaterih drugih listah.

—o—

Ameriški veleposlanik v Romuniji David Funderburk je odstopil v znak protesta proti svoji vladi, češ da je njena politika preveč popustljiva do Romunije. Veleposlanik se zlasti huduje, ker Reaganova vlada nič ne naredi in nič ne reče glede teptanja človekovih pravic v Romuniji.

krat podpredsednik Bush, vendar v čisto posebnih okoliščinah: bil je namreč zapovrstvo na pogrebu državnih poglavarjev Brežnjeva, Andropova in Černjenka. Tokrat pa je minister Reaganove vlade bil na obisku v Kremlju v normalnih okoliščinah. Zaradi tega mu opazovalci tudi pripisujejo večji politični pomen, kot bi ga dogodek sam po sebi zaslužil.

Čestitke za jubilej Primorskega dnevnika

Ob 40-letnici Primorskega dnevnika je naš glavni in odgovorni urednik dr. Drago Legiša naslovil na glavnega in odgovornega urednika Boga Samso tole pismo:

*Spoštovani g. urednik,
ob častitljivem jubileju Primorskega dnevnika sprejmite iskrene in pristržne čestitke. Vsem je znana vloga, ki jo dnevnik opravlja v življenju naše slovenske narodne skupnosti v Italiji. Prepričan sem, da bo Vaš dnevnik tudi v prihodnosti skušal zvesto beležiti in nepristransko posredovati javnosti razvejavno dejanskost naše manjšinske skupnosti in s tem prispevati pomemben delež v okviru prizadevanj za obstoj in nadaljnji vsestranski razvoj slovenske narodne skupnosti v Italiji.*

—o—

POLOŽAJ V SUDANU

Sudanski vojaški režim, ki je prišel na oblast po odstavitvi predsednika Nimeirija, je tudi formalno odpravil posebna sodišča, s katerimi je bivši režim krojil pravico. V Sudanu so znova v veljavi prejšnji zakoniki, ki so jih sestavili po vzgledu evropskih sodnih postopnikov. Koranski zakonik je uvedel leta 1983 Nimeiri, posebna sodišča pa so obsodila okrog 300 tatov na fizične kazni. Najznačilnejša je odsekana roke.

Celovec - pomembno kulturno središče

Koroško deželno mesto postaja danes, kljub nemškonalnemu pritisku, ki ga izvajajo razne nacionalistične organizacije, vse pomembnejše središče tako za avstronemško kot za slovensko kulturo. Pravzaprav je prav to stičišče nemško in slovensko govorečega območja tisto, ki daje mestu poseben položaj. Priložnost, da se izrabijo možnosti za piodno kulturno sožitje in prenos kulturnih dobrin iz enega v drugi jezikovni prostor, v primeru Celovca iz slovenskega v nemški prostor in obratno. To pa je tudi tista možnost, s katero se lahko ime nekega kraja uvrsti na evropsko kulturno raven.

Mogoče je prav to spoznanje vodilo nekaj idealistično usmerjenih posameznikov, da so se lotili kulturnega ustvarjanja mimo uradnih pobud, ideoloških taborov ali političnih strank.

Gre za kulturno poslanstvo, kakor ga na podoban način vrši že več poveljnih let v Münchenu dr. Rudolf Trofenik s svojo založbo, v kateri so izšla v izvirnih ponatisih najpomembnejša dela iz zgodnje slovenske književnosti, predvsem za študijske namene, začenši s faksimilno izdajo Dalmatinove Biblije dalje. Dejavnost te založbe je nato zajela vse narodne kulture južnovzhodne Evrope.

Za nemškogovoreči svet so ponatisi in prevodi slovenskih književnih del nedvomno nova kulturna in duhovna obzorja. Seveda ima svoj pomen predvsem kakovost. Iz koroškega okolja z nenehnimi vprašanji je izšlo več kulturnih u-

stvarjalcev, koroškonemški pisec Perkonig, ki je imel slovensko mater, koroškoslovenski pisatelj Prežihov Voranc, pa sedanji sodobni dramatik mladega rodu, Peter Handke, ki se je uveljavil s svojimi deli po vsem nemškogovorečem prostoru, vse do Skandinavije, Pariza in Amerike.

Peter Handke je doma v Grabinju in je prav tako sin slovenske matere. V glavnem po njegovi zaslugi je bil v nemščini izdan roman sodobnega koroškega pripovednika Florijana Lipuša z naslovom »Zmote dijaka Tjaža«, ki je zatem doživel še prevod v francoščino.

Prav tako je na Handkejevo priporočilo prejel koroški pesnik Gustav Januš prestižno deseto, po vrsti zadnjo Petrarkovo nagrado, ki jo je bil razpisal nemški založnik Burda. Podeljena je bila lansko leto.

In prav tako lansko leto je izšla tudi dvojezična slovensko-angleška izdaja koroškoslovenske poezije, ki sta jo oskrbeli celovška Mohorjeva in Slavic Publishers Inc. (Columbus, Ohio - ZDA).

Na teh nekaj primerih vidimo torej, da gre za kakovostno drugačno vlogo, ki jo tudi za slovensko kulturo vrši Celovec danes, v primeri s tisto pred sto in nekaj leti, ko je zaživel kot prvo kulturno središče v vseslovenskem pomenu. Takrat je začela delovati Družba sv. Mohorja (1852), izhajal je Janežičev »Slovenski glasnik« (1858-68), kasneje še znanstveno leposlovni list »Kres« (1881-86) ter list »Mir«. Po prvi vojni je bilo vse to bogato delo zatrto. Obnovilo se je z Mohorjevo šele po drugi svetovni vojni (1949). Toda šele ob koncu 70-ih let je koroškoslovensko kulturno prizadevanje doseglo tisti pomen, ki ga dviga na vseslovensko kulturno raven.

Temu poslanstvu se je pridružila tudi nova univerza v Celovcu, sicer še mlada po letih, vendar je že krepko uveljavila svoje znanstveno in kulturno poslanstvo. Dvojezična slovensko-nemška izdaja izbranih slovenskih pesnikov z naslovom »Na zeleni strchi vetra« je bila njena pobuda, ob sodelovanju ljubljanskih izvedencev. Pri prevodih slovenskih del v nemščino je vzbudil pozornost zlasti asistent za slavistiko na tej univerzi, Klaus Detlef Clof, po rodu sicer iz Lübecka, z vrhunskim prevodom Prešernovih stvaritev »Sonetni venec« in »Gazelek«.

S takim znanstvenokulturnim delom si je Celovec nedvomno že ustvaril svoje ime v kulturni Evropi. Žal pa je mesto sredi 70-ih let zamudilo priložnost, da bi dobilo tudi slovenski Kulturni dom. Mestna uprava je bila klonila pred nemško-nacionalnim pritiskom. Gradnja doma je bila odložena in ne ve se, ali bo sploh kdaj še stekla.

Kljub temu vrši danes koroško glavno mesto svoje poslanstvo. Tisto, kakor ga je bilo pričakovati tudi v Trstu ob koncu 60-ih let, ko je bil izdan italijanski prevod Kosovela z zbirko »Poesie e Integrali«. Kaj pomembnejših pobud potem ni bilo, čeprav se po velikosti in nekdanji imenitnosti Trst ne more primerjati s tržanskim Celovcem. Mogoče bo skupina »Incontro 85« prinesla kak žarek v duhovni mrak, ki vedno bolj zajema nekdanjo metropolo ob Jadranu.

Da gre pri takem poslanstvu za nekaj pobude in gibčnosti, kaže tudi primer Murske Sobote, katere založba uspešno sodeluje z ogrsko založbo Europa v Budimpešti. Ena izdaja v slovenskem prevodu madžarska dela, druga pa slovenska v madžarskem. Na ta način se je široka ogrska javnost prvič spoznala tudi s Prešernom, ki je pred leti pri Evropi izšel v 14.000 izvodih.

J. S.

SSG zaključuje letošnje sezono

Slovensko stalno gledališče v Trstu zaključuje letošnje sezono z vrsto gostovanj in nastopov. Uspešnica letošnjega repertoarja je vsekakor Linhartov Matiček, ki so ga 21. t.m. zaigrali v Ajdovščini že petdesetič, kar je rekord v 40-letni povojni zgodovini naše dramske hiše. Doslej je največ uprizoritev doživela »Benečanka«, ki so jo 61-krat ponovili, vendar v razdobju treh sezon. Matička si je doslej ogledalo skoraj 17 tisoč gledalcev, kar je tudi rekord, seveda za naše razmere. Poleg gostovanja v Ajdovščini so za konec meseca predvidene še tri ponovitve na prostem, in sicer v Bajti pri Trnovci, v Zgoniku in

Mačkoljah. V dopoldanskih urah pa Slovensko stalno gledališče ponavlja po šolah Andersenovo pravljico v odrski priredbi Miroslava Košute »Snežna kraljica«.

Uprava si medtem prizadeva premostiti finančne težave, ki so dramatično spremljale celotno sezono. Pripraviti pa je treba tudi proračun in seveda repertoar za novo sezono. Po nedavnem posvetu je bil imenovan umetniški svet, ki je posvetovalni organ in bo umetniškemu vodji pomagal pri izbiri del. Pred koncem junija bo upravniki svet Slovenskega stalnega gledališča moral odobriti tako finančni dokument kot tudi repertoar za novo sezono.

RAJIV GANDHI V MOSKVI

Indijski ministrski predsednik Rajiv Gandhi je te dni na uradnem obisku v Sovjetski zvezi. Zatem ima v načrtu še potovanje v Francijo, Egipt, Alžirijo in nazadnje v Združene države. Gre za prvo tako serijo potovanj v tujino, odkar je Gandhi pred sedmimi meseci postal indijski vladni šef. Pozornost političnih opazovalcev velja zlasti prvi in zadnji etapi tega potovanja, to je obisku Moskve in Washingtona. Pri tem se bo pokazalo, do kolikšne mere je Gandhi nadaljevalec zunanje politike svoje matere Indire, ki je postala žrtev političnega atentata.

Odnosi med Indijo in Sovjetsko zvezo so tradicionalno zelo dobri, v zadnjem času pa se izboljšujejo tudi stiki med New Delhijem in Washingtonom: najnovejši dokaz je pravkar podpisani sporazum, po ka-

terem bodo Amerikanci dobavili Indiji sredstva visoke tehnologije, kar se doslej še ni zgodilo. Potovanje Rajiva Gandhija bo torej zanimiv pokazatelj politične temperature v odnosih med Indijo in obema velesilama, ki nekako tekmujeta za vpliv v veliki azijski državi.

—o—

NESREČA V JAPONSKEM PREMOGOVNIKU

Zaradi eksplozije zemeljskega plina v 600 metrov globokem jašku premogovnika na japonskem otoku Hokkaido je umrlo 61 rudarjev, 22 pa je bilo ranjenih. Reševalne akcije so lahko stekle šele dve uri po eksploziji, ker je odpovedala naprava za zračenje jaškov.

Kulturne pobude ob 2000-letnici nabrežinskih kamnolomov

Občina Devin-Nabrežina se v zadnjem času pripravlja na proslavo ob 2000-letnici delovanja nabrežinskih kamnolomov. O raznih priložnostnih pobudah, ki naj bi jih občinska uprava priredila v počastitev tega visokega jubileja, so razpravljali tudi na zadnji seji občinskega odbora. S tem v zvezi je devinsko-nabrežinska občinska uprava izdala posebno sporočilo, v katerem med drugim pravi, da bo priredila razstavo o nabrežinskih kamnolomih, ki bo podala okviren in poglobljen oris dejavnosti

kamnolomov v občini v tem in prejšnjem stoletju. Na predlog odbornice za kulturo, šport in prosti čas Marinke Terčon je občinski odbor poveril nalogo kulturnemu društvu »Igo Gruden« iz Nabrežine, naj organizira razstavo, ki bo predvidoma jeseni v društveni dvorani, v nabrežinski občinski knjižnici ter prostorih seslanske letovišarske ustanove. To društvo je leta 1980 že organiziralo podobno razstavo, ki je imela pri domačem občinstvu izredno pozitiven uspeh.

Letošnja napovedana razstava pa naj bi še izpopolnila in obširneje prikazala kamnarske in kamnoseške dejavnosti na občinskem ozemlju v času največjega razcveta kamnarstva. Program te pomembne zgodovinske, etnografske in družboslovne pobude predvideva razstavo slik, dokumentov in sploh vsega fotografskega gradiva, ki ga bodo zbrali prireditelji.

Napovedujejo tudi predvajanje diapozitivov in filma »Kamen, živa zgodovina Krasa«, ki so ga pripravili dijaki srednje šole »Igo Gruden« v Nabrežini in ki je bil predvajan tudi na mednarodnem natečaju šolskega filma v Pesaru v šolskem letu 1981-82. S predvajanjem tega filmskega

dalje na 7. strani ■

Velik uspeh »Krasa« v namiznem tenisu

Sportni krožek »Kras« iz zgoniške občine je na državnem namiznoteniskem prvenstvu v Novari osvojil kar štiri državne naslove. Tri zlate kolajne so pripadle Marini Cergol, ena zlata kolajna pa Damjani Sedmak. Marina Cergol je osvojila zlato med posameznicami. V polfinalu je strla odpor najresnejše konkurentke, mlade Zampinijeve in jo premagala s 3-1. V finalu pa ni imela večjih težav z Busnardovo, saj jo je premagala v samih treh setih. Cergolova je nato slavila tudi v ženskih dvojicah skupno s Tržičanko Roberto Donda. Zlato kolajno v mešanih dvojicah pa je osvojila z Giovannijem Bisijem. Med posameznicami je Sonja Milič zasedla peto mesto, potem ko je v četrtfinalu po odlični tekmi klonila Zampinijevi z 1-3. Damjana Sedmak pa je osvojila državni naslov v drugi kategoriji, in sicer v ženskih dvojicah.

—o—

20-LETNICA POBRATENJA

Gorica in Celovec proslavljata v teh dneh 20-letnico pobratenja med mestoma. V nedeljo, 19. t.m., je bilo tako slavje v Celovcu. Navzočih je bilo tudi kakih 1.200 gostov iz Gorice, z županom na čelu. Prvi goriški mešan je v priložnostnem govoru poudaril pomen dolgega in trdnega prijateljstva med prebivalci obeh mest. 9. junija bo podobno slavje v Gorici. Že zdaj se je prijavilo nad 500 celovških gostov.

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE

organizira

POSVET

O REFORMI VIŠJE SREDNJE SOLE

ki bo v torek, 28. maja, ob 20. uri, v Gregorčičevi dvorani, ul. sv. Frančiška 20, Trst.

Vljudno vabljeni šolniki, politični in kulturni delavci in vsi, ki jih zanima bodočnost slovenske višje srednje šole.

S p o r e d :

1. Uvodno poročilo
2. Stališča posameznih strank in organizacij
3. Razprava
4. Zaključki

Osnutek zakona je vsem na vpogled v Narodni in študijski knjižnici, ul. sv. Frančiška 20, Trst.

—o—

O SODOBNEM GLASBENEM USTVARJANJU

V Društvu slovenskih izobražencev je bilo v ponedeljek, 20. t.m., govor o sodobnem glasbenem ustvarjanju. Prof. Pavle Merku je uvodoma predstavil skladatelja Lojzeta Lebiča, s katerim se je nato pogovarjal o glasbenem snovanju. Lebič, ki je doma s Prevalj, je svoje glasbeno ustvarjanje utemeljil tako s filozofskega kot sociološkega vidika. Poudaril pa je, da je vsak skladatelj, še posebno modernist, tesno povezan in ukoreninjen v svet, iz katerega izhaja.

Zbor sv. Jernej z Opčin je pel v Milanu

Za ljudi, ki živijo na tujem, je vsako srečanje z rojaki, ki prihajajo iz domačih krajev pravi praznik. Tako je bilo tudi v nedeljo, 19. maja, ko je bila vsakomesečna slovenska maša v Milanu še posebej slovesna, saj je pri njej sodeloval kot gost mešani pevski zbor župnije sv. Jerneja z Opčin.

Kot vsak mesec je mašo daroval goriški škofov vikar dr. Oskar Simčič. V središčni cerkvi Svetega Tomaža v Milanu se je zbrala velika množica slovenskih vernikov in njihovih italijanskih sorodnikov in prijateljev, ki jim je slovensko petje pri srcu. Mnoge je tudi privabilo branje obvestil v italijanskih dnevnikih.

Člane pevskega zbora sv. Jerneja in njihovega pevovodjo g. Franca Pohajača je v lombardskem glavnem mestu pričakala predstavica milanskih Slovencev gđc. Saša Benulič, ki je goste tudi spremljala na krajšem ogledu mesta. Seveda je največji užitek bil obisk »Duoma«, saj je čudovito sončno vreme tudi omogočalo krasen razgled.

Popoldanska slovenska maša v cerkvi svetega Tomaža je bila spet doživetje zase. Openski pevci so peli Tomčevo mašo in Marijine pesmi ob spremljavi organista Vinka Škerlavaja, po maši pa so pevci pod vodstvom g. Pohajača zapeli še deset narodnih in ljudskih pesmi, ki so med poslušalci doživele zelo tople in večkrat tudi čustven sprejem. Zbor je v glavnem podal znane skladbe domačih skladateljev, kot so Malič, Vrabc in Grbec. Skoraj vse so bile vsebinsko vezane na Kras in narodno vprašanje slovenskega človeka. Zapeli pa so tudi nekaj znanih ponarodelih pesmi, kot recimo »Glejte že sonce zahaja«.

Ob zaključku koncerta se je predstavica milanskih Slovencev gospa Majda Kogoj zahvalila za obisk in nastop openskih pevcev in pevk. V imenu Opencev se je zahvalil dr. Milič. Ob tej priložnosti so si še izmenjali darila v spomin na nedeljski kulturni in narodni dogodek v središču Milana.

Obisk pa se s tem ni končal. Openci in njihovi gostitelji so seveda nadaljevali večer. Izredno prisrčna družabnost je namreč bila priložnost za petje in smeh, a predvsem za pomenek o domačih krajih, skupnih znancih, stanju pri nas in v Milanu.

Uspeli vaški praznik v Šempolaju

Šempolajsko društvo Vigred postaja vedno pomembnejši oblikovalec kulturnega življenja v devinsko-nabrežinski občini. Prav vaški praznik, ki so ga domačini začeli prirejati pred nekaj leti, pomeni začetek tega preporeda. Poleg vaškega praznika in vsakoletnih velikih priprav na pustne prireditve so Šempolajci in vaščani iz Praprota ter ostalih okoliških vasi poskrbeli tudi za poživitev in bogatejše društveno delovanje s prirejanjem kulturnih večerov, koncertov, gledaliških predstav.

Pomemben dogodek pomeni tudi ustanovitev otroškega pevskega zbora, ki ga sestavljajo otroci šempolajskega otroškega vrtca in osnovne šole. Z vajami so začeli pred dobrim mesecem pod vodstvom Ro-

sande Kralj, ki si je z dolgoletnim delom pri »Kraškem slavčku« v Nabrežini pridobila bogate izkušnje za vodenje otroških pevskih sestojev. V nedeljo, 19. maja, je zbor imel svoj krstni nastop. Pel je med kulturnim sporedom na vaškem prazniku. Nastop malčkov, kantavtorjev Sergija Štoka in Iva Tula, humorista Andreja Jelačina in prisotnost košarkarjev Jadrana, kot častnih gostov, je privabil veliko ljudi, ki so se pod večer lahko zavrteli ob zvokih ansambla »Pomlad«.

Na splošno je šempolajski praznik doživel lep uspeh, saj je že v petek zvečer bilo na trgu, kjer so priredili praznik, veliko ljudi. K uspehu pa sta gotovo pripomogla odlična organizacija in lepo ter toplo vreme.

KERAMIKE JASNE MERKŪ V PROSVETNEM DOMU NA OPČINAH

Med tržaškimi likovniki, ki v zadnjih časih s svojim ustvarjanjem utirajo nove izrazne in tehnične smeri v likovni umetnosti, je gotovo tudi Jasna Merkū. Njene skupinske in samostojne razstave, ki so se v zadnjih tednih odprle in doživele lep odmev, se vrstijo s presenetljivo pogostostjo. Do 26. maja si lahko ogledamo v prostorih Prosvetnega doma na Opčinah njeno tretjo samostojno razstavo, na kateri razstavlja keramične izdelke. Gre za izdelke, ki so vsebinsko precej različni. V glavnem so to nizki reliefi, ki so nastajali že pred časom, med novejšimi pa je opaziti precej antropoloških prv in plastično oblikovanje glin v oblike, ki kažejo velik smisel za plastično upodabljanje in neformalno izražanje.

Pri tej razstavi gre tudi pohvaliti ureditev razstavljalnega prostora in smiselno uporabo novih tehničnih pripomočkov, kot so diapozitivi, za boljše ovrednotenje razstavljenih izdelkov.

BRALNE ZNAČKE ŠOLARJEM IN DIJAKOM

Vsakoletno podeljevanje bralnih značk na slovenskih šolah pomeni za otroke in njihove vzgojitelje važen dogodek, pravzaprav prazničen dan.

Tako je bilo tudi letos, ko so v petek, 17. maja, prišli na Tržaško številni slovenski mladinski pisatelji, pesniki, ilustratorji in prevajalci. Prvo srečanje z našimi malčki je bilo na Opčinah, kjer so jih sprejeli predstavniki osnovne šole »France Bevk«, ravnateljica Lučka Križman, predstavnica staršev Mara Rogelja-Plesničar in še Draga Lupinc, ki je ugledne goste pozdravila kot mentor bralnih značk za šole tržaškega področja.

Po tem srečanju so se gostje porazdelili v manjše skupine in obiskali razne šole v tržaški pokrajini, kjer so jih učenci in učitelji sprejeli s krajšim nagovorom, pesmijo in recitacijami, čemur je sledila podelitev bralnih značk tistim učencem in dijakom, ki so se med letom izkazali kot zvesti in marljivi bralci slovenskih knjig.

Na Colu srečanje kmetijskih zadrug

Živinoreja je bila na tržaškem Krasu ena najpomembnejših kmetijskih panog. V vsedržavni krizi živinoreje so se tudi slovenski živinorejci znašli v precej težki situaciji, saj je naša živinoreja pogojena od skromnih kmetijskih površin in splošnih vedno večjih proizvodnih stroškov. Kljub težavam pa slovenski kmetje vseeno dovolj uspešno skrbijo za ohranitev in razvoj našega kmetijstva, tudi živinoreje.

Veliko vlogo pri tem delu opravljajo kmetijske zadruge. Da bi prišlo do boljše povezave in sodelovanja med kmetijskimi zadrugami, ki se ukvarjajo z živinorejo, so se v petek, 17. t.m., zbrali na Colu predstavniki zadruge »Dolga krona« iz Doline, predstavniki Zadružnega kraškega hleva iz Praprota in odbor Zadružne kraške mlekarne.

Na sestanku, ki se je odvijal v prostorih mlekarne na Colu, so prisotni razpravljali o možnostih sodelovanja.

Poudarili so potrebo po izdelavi načrta za razvoj živinoreje. Večjo skrb bi namreč morali posvečati razvoju Zadružne kraške mlekarne. Na sestanku je seveda prišla na dan tudi potreba, da se pri razvoju živinoreje na Krasu skrbi tudi za večjo povezanost med živinorejskimi zadrugami in zasebnimi kmeti, ki v svojih hlevih redijo govejo živino.

PAPEŽ SE JE VRNIL V RIM

Papež Janez Pavel II. se je v torek, 21. t.m., vrnil z enajstdnevnega pastirskega obiska po državah Beneluxa.

Na Nizozemskem je med obiskom Janeza Pavla II., prišlo tudi do neredov, ki so bili vsaj posredno posledica hudih sporov znotraj same katoliške cerkve v tej državi.

V Luksemburgu in v Belgiji je papež obiskal tudi pomembne ustanove Evropske gospodarske skupnosti.

Zadnji pastirski obisk je s prstom pokazal na nekatere kočljive probleme, ki pretresajo verska občestva po vsem svetu, a o katerih se še najbolj odkrito govori prav v državah Beneluxa.

Srečanje predstavnikov kmetijskih zadrug, ki se ukvarjajo z živinorejo ali predelavo mleka, je bilo gotovo pomemben dogodek. Upati je, da se bo kraška živinoreja s tem okoristila.

—o—

TERMINAL PRI VRTOJBI

Suhozemski terminal pri Vrtojbi namepravajo še povečati. V prihodnjih dveh letih naj bi zgradili dve novi pokriti skladišči za skupnih 15 tisoč kvadratnih metrov. Skladišči bi morali biti dokončani, ko bo terminal povezan z evropskim avtocestnim omrežjem.

—o—

Zveza kulturnih organizacij Slovenije je podelila Beneškemu gledališču odličje svobode s srebrnim listom z utemeljitvijo, da to gledališče »ohranja slovensko kulturno izročilo in goji slovensko besedo«. Odličje je v Cankarjevem domu v Ljubljani prevzel predstavnik beneške kulturne ustanove Izidor Predan.

TRST SE PRIPRAVLJA NA FESTIVAL OPERETE

Trst velja v italijanskem merilu za prestolnico operete. Ta naslov si je zaslužil tudi zato, ker je vedno skušal uvrščati v svoje glasbene sporede tudi to glasbeno zvrst. Že šestnajst let zaporedoma pa prireja tudi festival operete. Letošnji, 16. festival, se bo spet preselil v gledališče Rossetti, ki je nedvomno primernejše, posebno glede na število občinstva, ki ga lahko sprejme.

Na letošnjem festivalu so predvidene tri operete: »Frasquita« Franca Leharja, »Bajadera« Emmericha Kalmana in »Rose Marie« Rudolfa Frimla in Herberta Stoharta.

Organizatorji se tudi za letošnji festival nadejajo podoben uspeh, kot ga je ta pobuda uživala v prejšnjih letih. Saj je vedno privabila številno občinstvo ne samo Tržčanov, ampak tudi ljudi iz drugih krajev Italije, ki jim je ta glasbena zvrst pri srcu.

Združenje prostovoljnih krvodajalcev

(odsek Sovodnje ob Soči)

Mnogi sovodenjski občani so bili člani raznih krvodajalskih odsekov, kot npr. goriškega, gradiškega ali doberdobskega. Zaučutili pa so potrebo, da bi imeli v svoji vasi krvodajalski odsek. Zato so se sovodenjski krvodajalci 10. marca 1977 sestali in se vsi strinjali s tem, da je krvodajalski odsek res potrebno ustanoviti. Ze 24. marca 1977 so zopet sklicali sejo in ustanovili pripravljalni odbor. Člani tega odbora pa so se obvezali, da bodo osebno, vsak v svojem kraju, širili to zamisel.

Tako se je v sovodenjskem Kulturnem domu dne 22. aprila istega leta zbralo veliko število domačinov na propagandnem ve-

čerju, na katerem so razni zdravniki obrazložili pomembnost darovanja krvi.

Sovodenjski odsek spada pod goriško združenje, ki zajema 16 odsekov, in je edini slovenski odsek na Goriškem. Slovenski je sicer tudi Krvodajalski odsek v Doberdobi, vendar spada pod tržiško združenje.

Glede na darovanja odbor takole razvršča svoje člane:

- aktivni člani (so tisti, ki darujejo krvi vsaj enkrat vsako drugo leto);
- neaktivni člani (so tisti, ki trenutno ne darujejo krvi zaradi zdravstvenih vzrokov);

Juren Robert

— častni člani (so tisti, ki ne morejo več darovati krvi, toda darovali so jo v preteklosti).

Krvodajalski odsek iz Sovodenj ima dobre stike z Rdečim križem iz Škofje Loke že od takrat, ko se je občina Sovodnje ob Soči pobratila s tem mestom. Dobre stike imajo tudi z doberdobskim odsekom in še z drugimi.

Da bi zdržali člane bolj enotne, organizira odsek večerjo ali izlete, netekmovalne pohode, poletne praznike itd. Društvo krvodajalcev je sestavljeno iz članov celotne sovodenjske občine, zato organizirajo krvodajalski praznik vsako leto v različni vasi občine.

Toda poglejmo delovanje leto za letom:

leto 1980

To leto so organizirali prvi netekmovalni pohod, ki je bil na Peči in je kar dobro uspel.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Knjiga ob 75-letnici Glasbene matice

Tržaška Glasbena matica je pred kratkim slavila 75-letnico ustanovitve. Poleg slavnosti v Kulturnem domu je Glasbena matica ob tej priložnosti poskrbela za izdajo publikacije z naslovom »75 let Glasbene matice«. Slovenska javnost je tako dobila zapis o tričetrt stoletja dolgem delovanju te naše ustanove, ki je gotovo ena osnovnih oblikovalk kulturnega življenja pri nas.

Uvodni, slavnostni zapis je izpod peresa predsednika Adrijana Semena. Ta je podčrtal pomen te glasbene ustanove, ki, kot pravi, »združuje v svojih aktivnostih 700 mladih, od osnovnošolskih otrok do višješolcev, na celotnem področju, kjer živimo Slovenci v Italiji, od Ukev v Kanalski dolini pa do Milj; več kot 500 gojencev se redno uči glasbo posamično po učnih načrtih, ki veljajo za italijanske državne konservatorije, drugih 200 pa se udejstvuje v otroških in mladinskih zborih, harmonikarskih skupinah, komornih zasedbah itd.«

Po poimenski predstavitvi upravnega odbora Glasbene matice v tem delovnem letu, nadzornega odbora, njihovih namestnikov, ravnateljstva šole in umetniškega sveta Glasbene matice, je urednik publikacije Jože Koren uvrstil članek dr. Gojmira Demšarja »Glasbena matica v svojem prvem obdobju (1909-1927)«. Avtor predstavi zelo spodbudne začetke tržaške Glasbene matice v Trstu. Zapis pa nas opozarja tudi na velike pedagoške in glasbene talente, ki so v tistih letih poučevali in ustvarjali v Trstu. Bili so to ljudje, ki so močno vplivali na vse slovensko glasbeno življenje, tudi ko so se zaradi sile razmer morali v veliki večini primerov umakniti v Jugoslavijo.

Sedanji ravnatelj Glasbene matice Sveto Grgič pa piše o »Obnovitvi Glasbene matice v letu 1945 in njenem povojnem razvoju«. Gre za zgodovinski zapis dela, uspehov in težav Glasbene matice v zadnjih štirih desetletjih. Stanje, v katerem deluje ta slovenska glasbena ustanova, je gotovo precej svojevrstno, kar seveda pogojuje njeno življenje in delo. Ravnatelj Grgič nam predstavi najpomembnejše dogodke iz življenja Glasbene matice v zadnjih desetletjih. Posebno pomembno za uspešen razvoj te ustanove je bi-

lo ustanavljanje podružnic po deželi, kar je seveda močno poživilo glasbeno dejavnost na Tržaškem in Goriškem, v šolskem letu 1977/78 pa je Glasbena matica ustanovila svoje podružnice tudi v Benečiji in Kanalski dolini. Tako prejšnji kot tudi ta članek sta opremljena z bogatim fotografskim gradivom, kar že samo po sebi pričča o razvejanosti Glasbene matice.

Posebno poglavje posveča Gojmir Demšar »Absolventom šole Glasbene matice«, ki nedvomno pomenijo najvidnejše merilo uspehov vsake glasbene šole. 27 jih vsebuje seznam na koncu članka. Žarko Hrvatič pa piše o »Orkestru Glasbene matice«. Po kratkem zgodovinskem pregledu, od leta 1909 do ukinitve tega glasbenega ansambla, zaključuje Hrvatič svoj prispevek z grenko ugotovitvijo, da pri Glasbeni matici še ni podobnega orkestra in da »se moramo zamisliti ob dejstvu, da iz naših vrst rastejo novi talentirani glasbeniki, ki potrebujejo tudi takšno glasbeno strukturo za popolnejši razvoj svojih glasbenih sposobnosti«.

Bogdan Kralj piše o »Zborovski dejavnosti Glasbene matice«. V svojem zapisu poudarja predvsem dejstvo, da je Glasbena matica od svoje obnove dalje posvečala posebno skrb predvsem mladinskim pevskim sestojem, posebno v

zadnjih letih pa se je pri Glasbeni matici vzbudilo zanimanje tudi za starejše pevske zборе in so jih zato tudi ustanovili z večjim ali manjšim uspehom.

Koncerti, ki jih prireja Glasbena matica, so nedvomno zelo važen oblikovalec kulturnega življenja pri nas in seveda tudi glasbenega okusa ljudi, ki jih obiskujejo. Tej dejavnosti je Gojmir Demšar posvetil zanimiv članek, ki kaže na raznolikost in večkrat tudi na zelo smotrno in uspešno prirejanje koncertov.

Bolj osebnega značaja, a zato še bolj zanimivo pričevanje o delovanju in življenju Glasbene matice, še posebej do njene ukinitve leta 1927, je zapis Ubalda Vrabca. »Moji spomini na Glasbeno matico«. Pavle Merku pa nam predstavlja »Orkester Glasbene matice pred požigom Narodnega doma«. Zapis nam priča o ljudeh, ki so sestavljali ta orkester. Imena in kratki življenjepisi nam potrjujejo, da so to bili v glavnem strokovno visoko usposobljeni glasbeniki, ki so nedvomno zagotavljali kvalitetno igranje in umetniško poustvarjanje.

Zelo dragocen zapis pa smo dobili izpod peresa Aleksandra Rojca. Dal mu je naslov »Prezrez skladateljskega dela pri nas«. V njem nam predstavlja vrsto najvidnejših skladateljev pri nas vse od srede prejšnjega stoletja. Gre za sicer strjen življenjepisni zapis, ki pa nam pomeni dragoceno pričevanje o kulturnem in umetniškem ustvarjanju pri nas.

Ob svoji 75-letnici je torej Glasbena matica s pomočjo slovenskih denarnih zavodov izdala zelo dragoceno publikacijo. Za sestavljalce in

nadaljevanje na 7. strani ■

»Očka na službenem potovanju« najboljši film v Cannesu

Zmagoslavje jugoslovanske kinematografije na 38. mednarodnem filmskem festivalu, ki se je končal v ponedeljek, 20. t.m., v Cannesu. Glavno nagrado, zlato palmo, je žirija soglasno podelila bosanskemu režiserju Emiru Kusturici za film »Očka na službenem potovanju«. Skupno s scenaristom Abdulahom Sidranom nagrajeni režiser pripoveduje družinsko zgodbo malega Malika, ki skrbno zapisuje dogodke v dnevnik. Zgodba se odigrava v Sarajevu leta 1950, torej tik po prelomu v Moskvo. Malikov oče je aretiran in kot kominformist zaprt v prisilno taborišče. Toda Malikov oče se ni nikdar ukvarjal s politiko, pred oblastjo sta ga očrnila razočarana

ljubica in svak, ki se hoče na vsak način pokazati kot zvest član partije. Toda za zapor je dovolj nedokazana obtožba. Malik živi detinstvo v okolju vsakodnevnih sumničenj in razočaranj, ko spozna, da je dragi očka nepopoljšljiv ženskar.

Nagrado za najboljšo žensko vlogo si delita Argentinka Norma Aleandro za nastop v filmu »La historia oficial« in Američanka Cher za vlogo v filmu »Mask« Petra Bogdanoviča. Za moško vlogo je prejel priznanje Američan William Hurt, s posebnim priznanjem pa je bil nagrajen film »Birdy«. Posebno nagrado za življenjsko delo pa so izročili Jamesu Stewartu.

Krvodajalski praznik pa so imeli v Rupi, kjer je nastopil mešani zbor Rupa-Peč. Kot vsakokrat, so podeljevali priznanja tistim krvodajalcem, ki so opravili določeno število darovanj.

V tem letu se je število članov povečalo na 76, pridobili so pet novih. Skupno je bilo opravljenih 79 darovanj krvi.

leto 1981

V tem letu so organizirali drugi netekovalni pohod, tokrat v Sovodnjah.

Vsakoletni krvodajalski praznik so priredili na Peči. Udeležili so se predstavniki odsekov Goriškega in tudi predstavniki Rdečega križa iz Škofje Loke.

Tudi to leto so podeljevali priznanja tistim krvodajalcem, ki so največkrat darovali kri in oni so na to zelo ponosni.

Tudi to leto je število krvodajalcev naraslo in sicer na 80. Darovanj pa je bilo sedeminosemdeset.

Nadalje so organizirali izlet na Gardsko jezero in pa predavanje o presaditvi organov.

leto 1982

Organizirali so že tradicionalni pohod na Peči, toda zaradi slabega vremena je bila udeležba skromna.

Tokrat so organizirali praznik krvodajalca v Gabrjah. Program je obogatil otroški zbor »Skala« iz Gabrji in godba na pihala krvodajalcev iz Vileša. Domačin Franjo Rojec pa je podaril krvodajalcem svojo pesem »Krvodajalcem«.

leto 1983

To leto so imeli krvodajalci občni zbor, ki ga je vodil župan sovodenjske občine Vid Primožič.

Dne 16. oktobra t.l. so praznovali šesto obletnico ustanovitve sovodenjskega odseka krvodajalcev.

Tokrat so organizirali izlet v Benetke in okolico; konec leta pa so imeli srečanje v Ajdovščini z odborom Rdečega križa.

leto 1984

To leto je zelo važno za krvodajalski odsek, ker so končno dobili svoj lasten, čeravno majhen sedež, ki jim ga je dalo kulturno društvo »Skala«. Do takrat so se morali sestajati na domu nekega odbornika.

Septembra je bil krvodajalski praznik v Gabrjah, ki se je začel z mašo na odprtem. Nato se je program nadaljeval kot prejšnja leta.

Ob koncu tega leta je odsek štel kar 102 člana.

Kot je razvidno iz navedenih podatkov, je število krvodajalcev naraščalo iz leta v leto. To pomeni, da se sovodenjski občani zavedajo pomembnosti darovanja krvi in gotov sem, da se bo število aktivnih članov še naprej večalo.

IZSEL JE ZBORNIK »STRAH IN LJUBEZEN«

Prejšnji teden je izšel v Ljubljani zbornik predavanj s teološkega tečaja za študente in izobražence o aktualnih temah, ki je bil lani od 12. do 24. novembra v Ljubljani na temo »Strah in ljubezen«.

Teološki tečaj, ki se je odvijal v prostorih Teološke fakultete v Ljubljani, je doživel zelo lep uspeh. Pri njem je s temeljitimi predavanji sodelovalo štirinajst predavateljev, devet laikov in pet duhovnikov. V svojih predavanjih pa so razčlenili nekatera temeljna vprašanja v zvezi s strahom in ljubeznijo, ki bivanjsko prepleta usodo vsakega človeka.

Veliko zanimanje za ta predavanja, saj je bila dvorana vedno natrpana, potrjuje, da je bila tema lanskega tečaja zelo občutena. Z izdajo zbornika teh predavanj pa je Medškofijski odbor za študente, ki jih prireja, naredil uslugo vsem tistim, ki se predavanj niso mogli udeležiti, a jih zanimajo.

CERVETTI JE OBISKAL GORBAČOVA

Član centralnega komiteja italijanske komunistične partije in predsednik komunističnih poslancev v Evropskem parlamentu Giovanni Cervetti je pred dnevi bil na obisku v Moskvi. V Kremlju ga je sprejel sovjetski voditelj Gorbačov, srečanje pa je bilo, kot so se izrazili, toplo in prijateljsko. Gost in gostitelj sta se pogovarjala o mednarodnih problemih s posebnim oziranjem na problem razorožitve, o odnosih med sovjetsko in italijansko partijo, pa tudi o italijanskih razmerah, s posebnim oziranjem na nedavne italijanske upravne volitve, pri katerih je komunistična partija za beležila neprijetno nazadovanje.

Hubert Bergant:

Sakralna tradicija v slovenski glasbi

III.

Slovenskega duha so vnesli v našo cerkveno glasbo in jo tudi reformirali trije skladatelji: GREGOR RIHAR (1796-1863) iz Polhovega Gradca, LUKA DOLINAR (1794-1863) iz Bodovelj pri Škofji Loki in BLAŽ POTOČNIK (1799-1873) iz Struženega pri Kranju. S svojim delom so omenjeni skladatelji postavili čvrste temelje za nadaljnji razvoj slovenske sakralne glasbe. Njihovemu zgledu je sledila cela vrsta ljudskih skladateljev, kot so bili: LEOPOLD CVEK, ANDREJ VAVKEN, LEOPOLD BELAR, JOSIP LEVIČNIK, MIROSLAV VILHAR in JURIJ FLAJS-MAN. Ljudstvo je poznalo in cenilo dela teh muzikov in je pri posebno znanih napevih čvrsto sodelovalo.

V romantičnem obdobju, ki je nastopilo pri nas kot vsa slogovna obdobja z zakasnitvijo, se je istočasno s cecilijanskim pokretom pojavil velik razmah cerkvene glasbe. V tem omejenem eseju se moramo omejiti le na najvažnejše skladatelje obdobja.

Vodilna osebnost med cecilijanci je bil Čeh ANTON FOERSTER (1837-1926). Poleg latinskih maš, kot so: »Missa solemnis«, »Missa in honorem s. Aloysii«, »Missa in Festis«, »Missa in honorem s. Francisci« itd., je pisal tudi slovenske maše kot »Glagolska maša sv. Cirila in Metoda«,

■ nadaljevanje s 4. strani

gradiva in diapozitivov bodo prikazali časovni presek udejstvovanja na področju kamnarstva iz vseh zornih kotov od metod obdelovanja kamnja, do obsega te gospodarske dejavnosti v občini, od raznih lastništev kamnolomov pa do uporabe nabrežinskega kamna v svetovni arhitekturi, o čemer bodo prireditelji izdali tudi poseben seznam.

V sklopu razstav bodo, po namenu organizatorjev, na razpolago obiskovalcem

OSEBNI PROMET MED AVSTRIJO IN ITALIJO

Italijanska in avstrijska vlada sta se domenili za olajšanje mejnih prehodov v polletnem razdobju, in sicer od 15. julija do 15. septembra. V tem času se avtomobilistom, ki bodo imeli na vetrobrano nalepko s črko »E«, ne bo treba več ustavljati na meji in pokazati dokumente, pač pa jih bodo mejni stražniki pustili naprej brez vsakega pregleda. Podobna pobuda je že v veljavi na mejnih prehodih med Avstrijo in Zvezno republiko Nemčijo. Nalepka, ki jo bodo izdajale pristojne oblasti, bo jamčila, da imajo potniki v redu dokumente in da nimajo pri sebi ocarinjenega blaga.

PROCES V INDIJI

V Delhiju se nadaljuje sodna obravnava proti morilcem predsednice Indire Ghandi. Na zatožni klopi se je prvič pojavil pripadnik osebne straže umorjene predsednice, ki je 31. oktobra streljal na Ghandijevo. Zaslizevanje obtoženca je trajalo le 40 minut.

■ nadaljevanje s 6. strani

»Slovenska maša sv. Cecilije« nato še »Dve slovenski maši« itd. Število, različnim praznikom namenjenih pesmi, je ogromno. Foerster je v dveh delih izdal zbornik »Cecilija«, ki nas spominja na enako imenovano Maškovo revijo in zbornik »Cantica sacra«, ki je izšel v treh delih.

Foersterjevo delovanje je doživelo velik odmev. Vplivalo je na izoblikovanje tako pomembne glasbene osebnosti, kot je bil HUGOLIN SATTNER (1851-1934). Številne zborovske skladbe tega skladatelja, so znani na Hrvaškem bolj ceniti kot doma v Sloveniji. Vzrok za to sta bili nedvomno tudi modernistična in folklorno usmerjena struja. Če je bil za prvo Sattner preveč romantično nastrojen, je bil za drugo preveč svetovljan. Med najpogostejše izvajane skladbe Hugolina Sattnerja spada vsekakor »Missa sraphica«. Veliko pozornost je v letu 1912 zbudil oratorij »Assumptio«. Vse naklonjenosti so bile deležne kantate »Jeftejeva prisega«, »V kripti sv. Cecilije«, »Soči«, »Oljki« in »V pepelnici noči«. Kot je že iz naslovov razvidno, se je Sattner pri komponiranju rad posluževal Gregorčičevih pesmi.

IGNACIJ HLADNIK (1865-1932), ki je užival velik ugled kot orgelski virtuoz tudi na Hrvaškem, je zapustil nepregledno vrsto skladb, med katerimi so pogosti naslovi kot: Offertorium,

in predvsem šolski mladini starejši kamnoseki, ki bodo kot vodiči z osebnim pričevanjem prikazali bogato kulturno dediščino, ki se je ohranila v devinsko-nabrežinski občini v zvezi s kamnarstvom in kamnoseško dejavnostjo.

—0—

JADRAN PRED ODLOČILNO TEKMO

Slovenski košarkarski ekipi Jadran se v soboto, 18. t.m., v Trevisu ni posrečilo premagati nasprotnika. Zato bo slovenska peterka v soboto, 25.t.m., odigrala v tržaški športni palači odločilno tekmo, veljavno za prestop v B ligo.

V Trevisu se je tamkajšnja ekipa Stefanel odlično izkazala v drugem polčasu, ko je najprej izenačila in nato prešla v vodstvo, ki ga je obdržala do konca srečanja.

Igralci Stefanela so predvsem skrbeli, da ni mogel priti na svoj račun Marko Ban. Nič ni v Trevisu tudi pomagalo bučno navijanje Jadranskih zvestih spremljevalcev, ki so v lepem številu prišli v Treviso. Pričakovati je treba za sobotno srečanje v Trstu še večjo podporo igralcem Jadrana iz tribun, saj bo športna palača zasedena do zadnjega kotička.

—0—

KNJIGA OB 75-LETNICI GLASBENE MATICE

■ nadaljevanje s 6. strani

bralce bo tudi priložnost za premislek o opravljenem delu in izhodišče za nadaljnje pedagoške in poustvarjalne cilje, ki si jih glasbena šola v zamejstvu mora postavljati.

M. T.

Tantum ergo, Tedeum, Rekvijem itd. V Hladnikovi zapuščini je kar 14 latinskih maš. Najpomembnejše so: »Missa solemnis«, »Missa de Beata«, »Missa ave Regina coelorum«, »Missa de Nativitate« in številne druge. Hladnik, ki je obvladal tudi obliko kantate, je zapustil tudi velik orgelski opus.

Sodelavec A. Foersterja je bil tudi P. ANGE-LIK HRIBAR (1843-1907). Številne pesmi, latinske maše in kar 26 tantumov so izbrane skladbe, ki naj vsaj površno osvetlijo delovanje tega skladatelja.

Naša romantika je na glasbeno-sakralnem področju vztrajala globoko v 20. stoletje. Težko je prezreti, a nemogoče je v tem kratkem sestavku obravnavati številne skladatelje, ki so bili sopotniki vodilnih osebnosti na tem področju.

STANKO PREMRL (1880-1965) je že po prevzemu vseh funkcij iz rok A. Foersterja v l. 1909/10, zavzel novo smer v razvoju naše sakralne glasbe. Uspešno se je osvobajal spon cecilijanskega reformatorstva. Široko je odprl vrata, tako na ljudski tradiciji bazirajočim pobudam, kot s posvetnega področja prihajajočim modernističnim težnjam. Vendar, kot so mi vedeli povedati njegovi mlajši sodobniki, sakralne glasbe klasicističnega obdobja ni priznaval. V njej je videl le koncertno, za cerkveno rabo neprimerno glasbo.

Premrlov cerkveni opus obsega nad 2000 skladb. Sestavljajo ga številne zborovske skladbe, rekvijemi, latinske in slovenske maše, od katerih je »Maša sv. Jožefa« doživela največ

KOLEDAR DRAMSKEGA SPOREDA RADIA TRST A ZA MAJ 1985

V soboto, 25. maja, ob 18. uri. *Lelja Rehar »SMEH NA DOMAČIH TLEH«*. Peta in hkrati predzadnja oddaja tega humorističnega dramskega niza, v katerega je avtorica oddaje Lelja Rehar na zelo spreten in dialoško sugestivni način vključila zabavna dela, skeče, kabaretne točke in druge take zabele iz del primorskih, predvsem tržaških avtorjev. *Režija Adrijan Rustja. Produkcija »Radio Trst A«*.

V torek, 28. maja ob 18. uri: iz mednarodnega natečaja »Prix Italia«. *Tankred Dorst »PREPOVEDAN VRT« (Der verbotene Garten)*. S tem delom o italijanskem pesniku Gabrielu D'Annunziu, publicistu in politiku, izrazitemu predstavniku italijanskega nacionalizma in revanšizma ter privržencu idej fašizma, je zahodnonemška radijska hiša ARD sodelovala na lanskem festivalu »Nagrada Italije« v Trstu. »Prepovedan vrt« je park pesnikove vile v kraju Cagnacco ob Gardskem jezeru. Tu je D'Annunzio preživel svoja zadnja leta in tu tudi umrl leta 1938. Avtor Tankred Dorst nam prikazuje vrsto prizorov iz zadnjih pesnikovih dni; pripoveduje nam o ego-centričnem dekadentu, kako poskuša skozi neko osebno mitologijo preinterpretirati življenje in umetnost in kako se kar naprej upira smrti. Zaprta v svojem svetu, obseden od znakov propada, vidi v nekakšnem mrtvaškem plesu vrsto osebnosti, ki so tako ali drugače vplivale na njegovo življenje: od »božanske« Eleonore Duse do premaganega Duceja ... *Prevod Darinka Hribar. Režija Mario Uršič. Produkcija »Radio Trst A«*.

Vsaki ponedeljek in petek ob 16. uri: »IZ ZAKLADNICE PRIPOVEDNIŠTVA«. Najlepše strani iz svetovne zakladnice pripovedništva. Najbolj čvrste misli, najbolj prirodni utrip življenja, biseri ustvarjalnega uma iz vseh časov in iz vseh prostorov, tudi iz našega. *Izvajajo najboljši domači pripovedovalci umetniške besede. Radijska realizacija Nataša Sosič. Produkcija »Radio Trst A«*.

izvedb. Zelo priljubljena je bila tudi »Maša na čast sv. Nikolaju«, ki je bila izvajana na dan patrona ljubljanske stolnice.

Stanko Premrl je napisal tudi dve zelo obsežni vokalno-instrumentalni deli, in sicer Kantato za soli, zbor in orkester »Sončna pesem sv. Frančiška« (1916) in oratorij »Sv. Jožef«, ki je nastal ob naslonu na besedilo Silvina Gardonka, bil prvič izveden v ljubljanski stolnici leta 1951 in velja za najboljše Premrlovo delo nasploh. Z Božično suito je postala Premrlova orkestralna paleta impresionistično barvita. Skladatelj si, pri vsej pogumni uporabi kromatike, pretiranih modernizmov ni dopustil.

V lepoto ljudske glasbe in v smisel njene kultiviranosti je bil zaverovan dr. FRANCE KIMOVEC (1878-1964). Čeprav je napisal kar 13 maš kot npr.: »Missa pastoralis brevissima«, »Missa Regina pacis«, »Missa in honorem ss. Cordis Jesu«, »Missa in honorem s. Caeciliae« idr., mu je himnično čvrsto zgrajena skladba »Ti si Peter skala« prinesla več popularnosti, kot vse omenjene maše skupaj z rekvijemi, introiti, litanijami in odpevi. Njegove skladbe so najlepše zvele, kadar je zbor vodil Kimovec sam. Pri vajah je pevcem dopovedoval, da mora imeti vsaka nota svoj »ksiht«, to je obraz.

Nestor med našimi redkimi mojstri sakralne glasbe je MATIJA TOMC (1899). Bil je sodelavec Premrla in Kimovca na cerkveno-glasbenem in Franceta Marolta na profanem področju. Z izredno marljivostjo, ki je bila lastna vsem omenjenim skladateljem, si je tudi Tomc zgradil

Poljska: odstop visokega funkcionarja

Centralni komite poljske partije je na zadnjem plenarnem zasedanju sprejel odstop tajnika centralnega komiteja in člana političnega urada Mirosława Milewskega. Poljski radio, ki je novico sporočil, ni navedel razlogov, ki so privedli Milewskega, da je odstopil. Dobro obveščeni viri vedo povedati, da že tri mesece ni več opravljal svojih funkcij v vodstvu partije. Njegov odstop naj bi bil povezan z umorom Jerzija Popieluszka lanskega oktobra. Duhovnika so ubili trije funkcionarji notranjega ministrstva. Milewski je bil svoj čas policijski general, pozneje pa namestnik notranjega ministra in tudi notranji minister. Lanskega oktobra je vodil urad centralnega komiteja, ki nadzoruje notranje ministrstvo. Po odkritju morilcev Jerzija Popieluszka je general Jaruzelski uradno izjavil, da se bo v prihodnosti posvetil nad-

zorstvu partijske organizacije v notranjem ministrstvu. Istočasno pa so vedno pogosteje začeli krožiti glasovi o odstopu Milewskega, zlasti še po obsodbi duhovnikovih morilcev.

—o—

ŠVEDSKA POMOČ NIKARAGVI

Predsednik Nikaragve Daniel Ortega je zaključil svoj obisk v Stockholmu in je pred odhodom iz švedske prestolnice časniki izjavil, da bo Nikaragva odpravila težave, ki nastajajo zaradi ameriške gospodarske blokade. Nikaragva bo kos novemu položaju — je poudaril Ortega — ker bo prejela pomoč od drugih prijateljev.

V Društvu slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 27. maja, prof. Fulvio Salimbeni predstavil knjigo Pietra Zovatta o tržaški cerkveni zgodovini. Začetek ob 20.30.

NIZOZEMSKA IN TUJI DELAVCI

Nizozemska je prva med državami Evropske gospodarske skupnosti upoštevala predlog pristojne evropske komisije in priznala tujim delavcem volilno pravico. Na nizozemskih splošnih volitvah prihodnje leto bo lahko glasovala večina od kakih 700 tisoč priseljencev. Volilno pravico imajo tisti izseljenci, ki so polnoletni in so na Nizozemskem vsaj pet let. Ustrezni predlog nizozemskega notranjega ministrstva je bil v parlamentu sprejet z veliko večino glasov, saj je proti glasovalo le sedem poslancev.

V Zahodni Evropi je doslej izseljenecem priznala volilno pravico samo Švedska, ki pa ni članica Evropske gospodarske skupnosti in ki ima sorazmerno manjše število tujih delavcev.

skih držav. Na Švedskem je Ortega imel pogovore z ministrskim predsednikom Palmejem in z drugimi švedskimi voditelji. Švedska je že predvidela za leto 90 milijonov kron pomoči za Nikaragvo. V razpravi pa je nova pomoč v znesku nad dveh milijard italijanskih lir. Daniel Ortega je obiskal številne evropske države, med njimi Italijo in Jugoslavijo.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

svoj obsežni opus, v katerem zavzemajo latinske in slovenske maše pomembno mesto. Med prvimi naštejmo naslednje: »Missa Immaculati Cordis Mariae«, »Missa surrexit Dominus« in »Missa brevis«. Med petimi slovenskimi mašami je najbolj znana »Stopil bom k oltarju«.

Med večjimi vokalno-instrumentalnimi deli M. Tomca omenimo še kantato »Slovenski božič« iz leta 1938 in celovečerno kantato »Križev pot« iz leta 1942, pri kateri se je skladatelj poslužil besedila pesnice Vide Tauferjeve, ta pa je našla navdih ob stiških likovnih predlogah baročnega slikarja Fortunata Berganta.

Naši sodobni skladatelji kažejo za sakralno glasbo neprimerno manj zanimanja, kot ga lahko opazimo pri SLAVKU OSTERCU (1895-1941) in istega leta rojenem MARIJU KOGOJU (1895-1956). Prvi je napisal poleg orgelskih skladb tudi »Ave Maria« za sopran in troje pihal, »Requiem« za enoglasni basovski zbor in 15 instrumentov, »Allelujo« za moški zbor ter »Magnificat« za moški zbor in orkester ali klavir štiri-ročno.

»Requiem« je napisal tudi Marij Kogoj, ki ga je kot Franza Liszta in Stanka Premrla, ali že davno pred tem slikarja Giotta, navdušila lirično zamaknjena osebnost Frančiška Asiškega. Tako je nastala skladba »Sv. Frančišek Serafinski«.

Verjetno je 800-letnica rojstva Frančiška Asiškega (1182-1226) bila povod za nastanek oratorija »Fonte d'Amore« mladega, na Dunaju živečega skladatelja AVGUSTA IPAVCA. Skladatelj je kot dirigent številnega izvajalskega korpusa

znan zelo odmevno predstaviti svoje delo v Ljubljani, v Trstu in celo v okviru dunajskih letnih iger v t.im. votivni cerkvi. Ob poslušanju oratorija bomo takoj prepoznali elemente operne in tudi sicer, profane glasbe. Tudi ljudska glasba je, seveda ustrezno prepesnjena, prisotna v tem oratorijskem delu, ki bi ga strogi cecilijanci neusmiljeno raztrgali. Toda ali ni bila naivnost, ki veže iz Ipvčevega dela lastna tudi avtorju »Sončne pesmi« Frančišku Asiškemu?!

Naša sakralna glasba preteklih stoletij se je morala, evropskim okvirjem ustrezno, podrežati raznim reformam. Gallus se je v 16. stol. moral ravnati po predpisih Tridentinskega koncila (1545-63). Koncilski očetje so napadali izumetničenost polifone glasbe in prodor ljudskih elementov v cerkveno glasbo. Koncil, ki so ga organizirale protireformacijske sile, je ob Palestrinovi »Missi Papae Marcelli« kompromisno dovolil polifono glasbo, vendar v mejah, ki si jih je začrtal veliki rimski skladatelj.

Drugi veliki reformni poseg je doživela naša sakralna glasba v prejšnjem stoletju ob nastopu cecilijanske gibanja. Vse predpise cecilijanske reforme lahko strnemo v eno samo zahtevo: pisati glasbo, ki je primerna za cerkveni prostor. Na likovnem področju je pokazala slična prizadevanja leta 1868 ustanovljena »Beuronska šola«, ki je dobila naziv po benediktinskem samostanu v Beuronu. Umetnost naj bi bila v obeh slučajih prežeta z religioznim in ne posvetnim duhom.

KONEC